

Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych **Procedura postępowania w sprawie związanej z naruszeniem Wytycznych**

I. WSTĘP

Niniejsza procedura została opracowana w oparciu o Procedury wdrażania *Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych*, *Wytyczne proceduralne dla Krajowych Punktów Kontaktowych* oraz komentarze do ww. Wytycznych, stanowiące załącznik do *Deklaracji w sprawie inwestycji międzynarodowych i przedsiębiorstw wielonarodowych*, którą rząd polski zobowiązał się przestrzegać dnia 25 maja 2011 r., jako element zobowiązań wynikających z członkostwa w OECD.

1. Terminy i skróty

Wytyczne OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych (Wytyczne OECD) – są zaleceniami w zakresie standardów odpowiedzialnego prowadzenia działalności biznesowej dla przedsiębiorstw wielonarodowych. Dla przedsiębiorstw, które mają swoją siedzibę na terenie jednego z państw sygnatariuszy Wytycznych ich przestrzeganie jest obowiązkowe wszędzie, gdzie prowadzą one swoją działalność.

Krajowy Punkt Kontaktowy OECD (KPK) – utworzony przez administrację rządową kraju, który przyjął do stosowania Wytyczne OECD. Jego celem jest upowszechnianie Wytycznych oraz rozpatrywanie zawiadomień dotyczących przedsiębiorstw wielonarodowych naruszających Wytyczne OECD.

Zawiadomienie o naruszeniu Wytycznych/zawiadomienie – oznacza informację przekazywaną przez stronę poszkodowaną lub inny podmiot bezpośrednio z nią powiązany w związku z działalnością przedsiębiorstwa wielonarodowego lub podmiotu z nim powiązanego.

Sprawa/ kwestia sporna – przedmiot zawiadomienia o naruszeniu Wytycznych.

2. Cel

Celem niniejszej procedury jest określenie sposobu postępowania KPK w przypadku otrzymania zawiadomienia o naruszeniu Wytycznych OECD przez przedsiębiorstwo wielonarodowe, jego oddział lub inną firmę współpracującą z takim podmiotem np. w łańcuchu dostaw.

Zgodnie z Wytycznymi w takiej sytuacji **podstawowym celem KPK OECD jest pomoc stronom w rozwiązaniu kwestii spornych.**

Procedura określa:

- kiedy KPK podejmuje decyzję o przyjęciu sprawy,
- jak przebiega szczegółowe badanie sprawy,
- oraz jakie są zasady upubliczniania wyników postępowania przy poszczególnych sprawach.

3. Etapy i czas trwania procesu

Postępowanie obejmuje 3 etapy, których trwanie co do zasady nie powinno przekraczać 12 miesięcy:

1. Etap I: od otrzymania zawiadomienia do momentu sporządzenia wstępnej oceny i decyzji o udzieleniu stronom wsparcia (ok. 3 miesięcy);
2. Etap II: przyjęcie sprawy i pomoc stronom w rozwiązaniu kwestii spornej, w tym poprzez proces mediacji;
3. ETAP III: zamknięcie procedury oraz sporządzenie i upublicznienie raportu końcowego.

W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się przedłużenie trwania postępowania. W sytuacji, gdyby proces wydłużał się z przyczyn niezależnych od KPK, punkt zadba o poinformowanie o tym stron. Zakłada się jednocześnie, że strony będą dostarczały niezbędnych informacji tak, by nie powodować dodatkowych opóźnień. KPK OECD dołoży wszelkich starań, aby po zakończeniu postępowania monitorować dalsze losy sprawy, w tym w szczególności realizację porozumienia zawartego przez strony.

4. Kto może złożyć zawiadomienie o naruszeniu Wytycznych OECD

Zawiadomienie o naruszeniu Wytycznych OECD zgodnie z treścią Wytycznych może złożyć każda „zainteresowana strona”. „Zainteresowaną stroną” może być społeczność lub jej członek, grupa pracowników lub osoby indywidualne poszkodowane przez działania przedsiębiorstwa, związki zawodowe, organizacje pozarządowe itp. Składający zawiadomienia nie musi być jednocześnie poszkodowanym, musi natomiast wykazać swój związek ze sprawą np. posiadanie w misji lub

celach organizacji wspierania spraw danego typu. Składający zawiadomienie musi ponadto pozostawać w na tyle bliskim kontakcie z poszkodowanymi, by być w stanie zapewnić KPK szczegółowe informacje nt. zaistniałej sytuacji.

5. Czego może dotyczyć zawiadomienie o naruszeniu Wytycznych OECD

Zawiadomienie można wnieść w przypadku nieprzestrzegania przez przedsiębiorstwo wielonarodowe jednej lub kilku zasad opisanych w Wytycznych OECD. Składający zawiadomienie powinien dokładnie określić, które zasady określone w Wytycznych zostały w jego ocenie naruszone oraz opisać i udokumentować zaistniałą sytuację. Decyzja KPK w danej sprawie będzie bazować na przedstawionych informacjach i dowodach. KPK może również odrzucić sprawę mającą charakter błahy lub wymierzone przeciwko firmie, a nie nakierowane na rozwiązanie kwestii spornej.

Przedsiębiorstwo, którego dotyczy zawiadomienie, powinno co do zasady mieć siedzibę w jednym z państw, które zobowiązały się do przestrzegania Wytycznych. W przeciwnym razie, KPK może podjąć próbę dialogu, ale prowadzenie rozmów i powodzenie postępowania będą zależą wyłącznie od dobrej woli przedsiębiorstwa, w odniesieniu do którego powiadomiono o złamaniu Wytycznych. W sytuacji braku woli współpracy ze strony takiej firmy KPK może jedynie kierować do niej swoje rekomendacje.

6. W jaki sposób dokonywana jest wykładnia rozumienia postanowień Wytycznych OECD

W dowolnym momencie rozpatrywania sprawy, jeśli KPK stwierdzi, że zapisy Wytycznych OECD nie są jednoznaczne, powinno zadbać o uzyskanie wykładni. W związku z tym KPK:

- 1) analizuje podobne sprawy prowadzone przez KPK w innych krajach, w celu uzyskania informacji o dotychczasowej praktyce w tym zakresie;
- 2) w miarę potrzeb kontaktuje się z tymi KPK w celu potwierdzenia sposobu rozumienia zapisów;
- 3) w razie dalszych wątpliwości zwraca się o dokonanie wykładni do Komitetu Inwestycyjnego OECD. W sytuacji, gdy konieczne było doprecyzowanie sposobu rozumienia Wytycznych OECD informacja o tym zamieszczana jest na stronie KPK OECD oraz w oświadczeniu końcowym w danej sprawie.

7. Zasady zachowania transparentności procesu i poufności informacji wrażliwych dla stron

Podstawowymi kryteriami działań KPK są: widoczność, dostępność, jawność i odpowiedzialność. Zasady te mają przyczyniać się do zachowania transparentności postępowań. Oznacza to przede wszystkim dbałość o przekazywanie pełnej informacji stronom sprawy. Odstępstwa od tej reguły dopuszczalne są tylko w sytuacji, gdy przyczynia się to do wypracowania przez strony porozumienia i każdorazowo wymaga uzasadnienia w dokumentacji sprawy.

Jednocześnie KPK w swoich działaniach przykłada szczególną wagę do:

- ochrony poufności informacji biznesowych i innych danych, oraz interesów stron, których dotyczy sytuacja,
- zachowania pełnej poufności treści rozmów, w szczególności w procesie mediacji.

Ponadto KPK działający w Polsce przyjmuje, że dane osobowe osób poszkodowanych mogą być ujęte w dokumentach podawanych do publicznej wiadomości wyłącznie w przypadku zgody tych osób wyrażonej na piśmie.

8. Zasady dokumentowania prowadzonej sprawy

Wszystkie dokumenty związane z prowadzonym postępowaniem przechowywane są w teczkę sprawy, w szczególności są to:

- 1) korespondencja dotycząca sprawy, prowadzona ze stronami, ekspertami i instytucjami zaangażowanymi w jej rozpatrywanie;
- 2) notatki sporządzane po wszelkich spotkaniach prowadzonych w związku z rozpatrywaniem sprawy.

Wyjątek od ww. zasady stanowi dokumentacja związana z procesem mediacji. Ich przebieg jest w całości poufny. Jedynym dokumentem, jaki powstaje jest porozumienie lub uzgodnione przez strony podsumowanie rozmów. Porozumienie lub podsumowanie rozmów jest publikowane przez KPK jako element oświadczenia końcowego.

Podsumowanie prac przy każdej ze spraw stanowią dwa dokumenty: ocena wstępna i oświadczenie końcowe.

II. PROCEDURA

ETAP I: OD OTRZYMANIA ZAWIADOMIENIA DO MOMENTU SPORZĄDZENIA WSTĘPNEJ OCENY I DECYZJI O UDZIELENIU STRONOM WSPARCIA

W przeciągu 10 dni od otrzymania zawiadomienia KPK:

- potwierdzi jego otrzymanie podmiotowi zgłaszającemu,
- prześle kopię zawiadomienia do przedsiębiorstwa, którego ono dotyczy, wraz z prośbą o udzielenie wstępnej odpowiedzi,
- w miarę potrzeb zawiadomi KPK OECD w innych krajach o wpłynięciu zawiadomienia, jeśli poprzez siedzibę spółki matki lub miejsce prowadzenia działalności sprawa ich dotyczy.

Następnie KPK rozpoczyna **wstępną analizę sprawy**, która obejmuje sprawdzenie:

- czy dana sprawa ma związek z procesem wdrażania Wytycznych,
- czy sprawa jest istotna i uzasadniona,
- czy istnieje związek pomiędzy działalnością przedsiębiorstwa a sprawą,
- czy w danej sytuacji możliwe są alternatywne drogi postępowania (arbitraż, mechanizmy odwoławcze, procedury sądowe itp.),
- czy prowadzenie postępowania jest możliwe – w przypadku gdy w tej samej sprawie prowadzone jest postępowanie przed innym organem,
- czy miały już miejsce podobne sprawy i jak zakończyły się procedury ich rozpatrywania,
- czy zaangażowanie KPK ma szansę przyczynić się do wdrożenia nowych dobrych praktyk w zakresie odpowiedzialnego prowadzenia biznesu.

KPK organizuje **odrebne spotkania z każdą ze stron**, w trakcie których:

- przedstawia możliwości wynikające ze współpracy z KPK, przebieg procesy i odpowiada na wszelkie pytania w tym zakresie,
- w trakcie rozmowy z wnoszącym zawiadomienie doprecyzowuje jego treść i wyjaśnia ewentualne niejasności,
- w trakcie rozmowy z przedstawicielami firmy, odnosi się do wstępnej odpowiedzi firmy oraz wyjaśnia ewentualne niejasności.

KPK może też zwrócić się na piśmie, na każdym etapie postępowania, do stron z prośbą o dodatkowe wyjaśnienia. Następnie KPK podejmuje decyzję o przyjęciu lub odrzuceniu sprawy oraz sporządza na piśmie **ocenę wstępną**.

Ocena wstępna powinna zawierać w szczególności:

- o ile sprawa została przyjęta do rozpatrywania – **nazwy stron** (w przeciwnym razie nie będą one podawane),
- **przedmiot zawiadomienia**, w tym odwołanie do postanowień Wytycznych, których dotyczy,
- **podsumowanie działań**, jakie zostały podjęte przez KPK od momentu wpłynięcia zawiadomienia,
- **decyzję** o przyjęciu lub odrzuceniu sprawy wraz z uzasadnieniem,
- wyjaśnienie w sytuacji, gdy część lub całość sprawy wykracza poza regulacje Wytycznych, ma charakter błahy lub jest wymierzona przeciwko firmie a nie nakierowana na rozwiązanie kwestii spornej,
- wyjaśnienie, że przyjęcie sprawy do dalszego rozpatrywania nie oznacza potwierdzenia przez KPK naruszenia Wytycznych, a tym bardziej jednoznacznego stwierdzenia winy firmy,
- **zarys kolejnych etapów postępowania**.

Przyjęcie sprawy przez KPK oznacza **podjęcie się jej dalszego rozpatrywania, nie oznacza jednak potwierdzenia przez KPK naruszenia Wytycznych, a tym bardziej jednoznacznego stwierdzenia winy przedsiębiorstwa**.

Odrzucenie sprawy oznacza, że sprawa nie posiada wystarczającego uzasadnienia lub dokumentacji, które zapewniłyby możliwość dalszego jej prowadzenia. Odrzucone mogą też zostać sprawy wykraczające poza regulacje Wytycznych, mające charakter błahy lub wymierzone przeciwko firmie, a nie nakierowane na rozwiązanie kwestii spornej.

Po sporządzeniu oceny wstępnej jest ona przesyłana stronom z prośbą o przekazanie ewentualnych uwag w terminie 10 dni roboczych od otrzymania dokumentu. KPK podejmuje decyzję o uwzględnieniu uwag. Ocena wstępna w wersji ostatecznej przesyłana jest stronom i publikowana na stronie internetowej KPK OECD. Jeśli o sprawie powiadamiany był KPK w innym kraju, przekazywane są mu najważniejsze informacje wynikające z oceny wstępnej.

Możliwe jest również **wycofanie sprawy**. Ma ono miejsce, gdy strony osiągną porozumienie zanim zostanie zakończona ocena wstępna i poinformują o tym KPK. Wówczas sprawę uważa się za zamkniętą, a treść porozumienia jest ujawniana wyłącznie wtedy, gdy strony wyrażą na to zgodę.

ETAP II: PRZYJĘCIE SPRAWY ORAZ POMOC STRONOM W KWESTIACH SPORYCH

Po przyjęciu sprawy KPK dokłada wszelkich starań w celu osiągnięcia satysfakcjonującego obie strony porozumienia.

W drugim etapie postępowania KPK, w szczególności może:

- konsultować sprawę z organami administracji publicznej, przedstawicielami środowiska biznesowego, organizacji pracowniczych, organizacji pozarządowych, ekspertami,
- konsultować sprawę z KPK funkcjonującymi w państwach, których dotyczy spór,
- zwrócić się do Komitetu Inwestycyjnego, w przypadku wątpliwości dotyczących interpretacji Wytycznych w określonej sytuacji.

KPK proponuje stronom podjęcie wspólnych rozmów i mediacji.

Mediacje mają charakter negocjacji wspieranych przez osobę niezależną – mediatora, który może zarówno być przedstawicielem KPK, jak i mediatorem zewnętrznym. KPK w trakcie mediacji może występować z sugestiami, nie może natomiast wywierać żadnych nacisków na strony.

W każdej sytuacji KPK pozostaje neutralne. Przystąpienie do mediacji jest dla stron dobrowolne. Strony muszą rozumieć czym są mediacje, w jaki sposób będą przebiegać i czego się od nich oczekuje. Przebieg mediacji – za wyjątkiem osiągniętego porozumienia lub uzgodnionego podsumowania – pozostaje w całości poufny.

W trakcie przygotowywania i prowadzenia mediacji KPK może wspierać się opiniami ekspertów zewnętrznych. Będą oni jednak każdorazowo podpisywać zobowiązanie do zachowania poufności informacji związanych ze sprawą.

Strony przystępując do mediacji muszą zapewnić udział osób, które będą w stanie wprowadzić w życie wypracowane porozumienie.

Ponadto:

- **jeżeli strony odmówią udziału w mediacjach**, KPK ujmuje to w oświadczeniu końcowym, wskazując przyczyny takiej decyzji,
- **jeżeli mediacje nie zostaną podjęte lub nie doprowadzą do satysfakcjonującego porozumienia, KPK samodzielnie bada sprawę,**
- **strony mogą zdecydować o prowadzeniu mediacji samodzielnie, bez współpracy z KPK.**

Rozpoczynając mediacje KPK:

- prowadzi i wspiera spotkania ze stronami – zarówno indywidualne jak i dwustronne – dbając o zapewnienie efektywnej wymiany informacji, zaufania i poufności,
- w sytuacji, w której KPK współpracuje z mediatorem, określa z nim i ze stronami zasady współpracy,
- zapewnia zgodę stron na udział konkretnego mediatora,
- zobowiązuje mediatora do ustalenia zasad współpracy ze stronami,
- uzyskując informację zwrotną na temat postępów procesu nie rzadziej niż raz na miesiąc.

Na proces mediacyjny mogą składać się następujące etapy:

- **indywidualne spotkania ze stronami** – przygotowanie mediacji, wyjaśnienie niejasności, objaśnienie zasad i przebiegu mediacji, odpowiedzenie na pytania stron,
- **spotkanie/ spotkania dwustronne** – w ich trakcie zostanie zapewniony czas dla każdej ze stron na przedstawienie swojego stanowiska i na szczegółowe wyjaśnienie kwestii spornych i innych kwestii pojawiających się w trakcie rozmów, spotkanie może zakończyć się porozumieniem lub określeniem ram prowadzenia dalszego dialogu,
- **porozumienie** – na koniec procesu strony przygotowują porozumienie.

Szczegółowy tryb i harmonogram mediacji ustalany jest przez mediatora w porozumieniu ze stronami.

Jeśli strony tak postanowią KPK może wspierać w przygotowaniu porozumienia. Jeśli ustalą one, że nie chcą publikowania pełnego porozumienia w oświadczeniu końcowym znajdzie się jego podsumowanie.

Jeżeli mediacje nie zostaną podjęte lub nie doprowadzą do satysfakcjonującego porozumienia, KPK podejmuje się samodzielnego zbadania sprawy. Celem ewentualnej dalszej analizy jest określenie, czy zawiadomienie o naruszeniu Wytycznych było uzasadnione.

W ramach badania i oceny sytuacji KPK:

- przygotowuje plan postępowania i powiadamia obie strony o krokach, jakie mają być podjęte, a gdyby założenia te ulegały późniejszym zmianom – także o zmianach,
- podejmuje zaplanowane działania, w tym zasięgnięciu opinii organów, instytucji, ekspertów, jeśli te mogą wnieść istotny wkład w rozpoznanie sprawy,
- KPK może zdecydować się na przeprowadzenie wizyty w miejscu zaistnienia sytuacji spornej.

KPK przedstawi zebrany materiał oraz swoje wnioski obu stronom, wraz z informacją, czy w jego opinii Wytyczne OECD zostały naruszone.

ETAP III: ZAMKNIĘCIE PROCEDURY ORAZ SPORZĄDZENIE I UPUBLICZNIENIE OŚWIADCZENIA KOŃCOWEGO

Oświadczenie końcowe powinno zawierać w szczególności:

- **opis zarzutów** wraz ze wskazaniem postanowień Wytycznych, których naruszenie zarzucano,
- **określenie stron** sprawy tj. składającego zawiadomienie, przedsiębiorstwa, którego zawiadomienie dotyczy oraz ewentualnych poszkodowanych,
- **podsumowanie działań**, jakie zostały podjęte przez KPK w związku ze sprawą, w tym informacji o ewentualnych dokonywanych wykładniach Wytycznych OECD,
- jeżeli były prowadzone – **podsumowanie wyników mediacji** lub **treść** zawartego **porozumienia stron**,
- jeżeli były prowadzone – **wyniki badania i oceny sytuacji przez KPK**, zawierające w szczególności określenie, czy firma naruszyła Wytyczne i w jakim zakresie,
- uzasadnienie i wyjaśnienie argumentów stojących za każdym z wniosków oceny,
- szczegóły zarzutów uznanych za błahę lub skierowane przeciwko firmie i w związku z tym nie podlegających ani procesowi mediacyjnemu, ani badaniu, a jednocześnie nie wyłączonych na etapie oceny wstępnej,
- o ile jest to uzasadnione – **rekomendacje dla firmy** dotyczące działań pozwalających w przyszłości unikać naruszania Wytycznych,
- wskazanie **terminu**, w którym obie strony będą proszone o przedstawienie informacji na temat **stanu wdrażania** zawartego **porozumienia** oraz zmian organizacyjnych z nim związanych,
- jeżeli w trakcie swojej pracy nad sprawą KPK stwierdziło **w firmie istnienie dobrych praktyk** w zakresie przestrzegania Wytycznych – **opis** takich praktyk.

Projekt oświadczenia zostanie przekazany stronom, które będą miały prawo zgłaszać uwagi w terminie 15 dni roboczych od otrzymania dokumentu. O uwzględnieniu uwag stron decyduje KPK. Ostateczna wersja oświadczenia przesyłana jest stronom i publikowana na stronie KPK OECD. W miarę możliwości KPK zapewnia tłumaczenie oświadczenia końcowego wraz z ewentualnymi informacjami uzupełniającymi z oceny wstępnej na język angielski, aby umożliwić publikację dokumentu na stronie OECD.

Oświadczenie końcowe nie ma charakteru wyroku i nie przewiduje się możliwości odwoływania od niego. Jedyną związaną z nim sankcją może być opublikowanie na stronach internetowych informacji o naruszeniu Wytycznych OECD lub braku rozwiązania sytuacji konfliktowej.

DALSZE POSTĘPOWANIE

KPK w miarę swoich możliwości i gotowości stron do współpracy będzie monitorować realizację porozumienia.

W oświadczeniu końcowym zostanie wskazany termin, w którym strony powinny przekazać KPK pierwszą informację na temat stanu zaawansowania realizacji porozumienia oraz zmian organizacyjnych związanych z doskonaleniem procedur przedsiębiorstwa, aby możliwe było uniknięcie naruszenia Wytycznych OECD w przyszłości.

KPK kontaktuje się z przedsiębiorstwami w celu monitorowania postępów nie rzadziej niż raz na pół roku. W momencie uzyskania informacji o pełnym lub satysfakcjonującym dla stron wdrożeniu porozumienia KPK opracowuje i publikuje na stronie KPK informację na ten temat zawierającą:

- wskazanie sprawy, stron i okresu w jakim była rozpatrywana,
- podsumowanie zawartego porozumienia,
- informację na temat kroków podjętych przez strony w celu ich wdrożenia,
- informację na temat dodatkowych zmian w procedurach przedsiębiorstwa wdrożonych z myślą o unikaniu naruszania Wytycznych OECD w przyszłości,
- w przypadku, gdy realizacja porozumienia przebiegła inaczej niż zakładano, ale strony zgodnie akceptują ten stan rzeczy – wyjaśnienie zaistniałej sytuacji.

KPK w miarę możliwości zapewni tłumaczenie powyżej opisanej informacji na język angielski oraz zapewni jej publikację na stronach internetowych, na których wcześniej opublikowane zostało oświadczenie końcowe lub informacja o sprawie.